

Seizoenbuffering van waterstof in een woonwijk.

Veilig, economisch en zinvol?
Smart Energy NL, Zoetermeer 1 juni 2017

Kees Pulles
Kees.pulles@kiwa.nl

Trust
Quality
Progress

Seizoenbuffering waterstof in de woonwijk

- In vredesnaam, waarom?
- Wie verdient eraan?
- Kan het veilig?

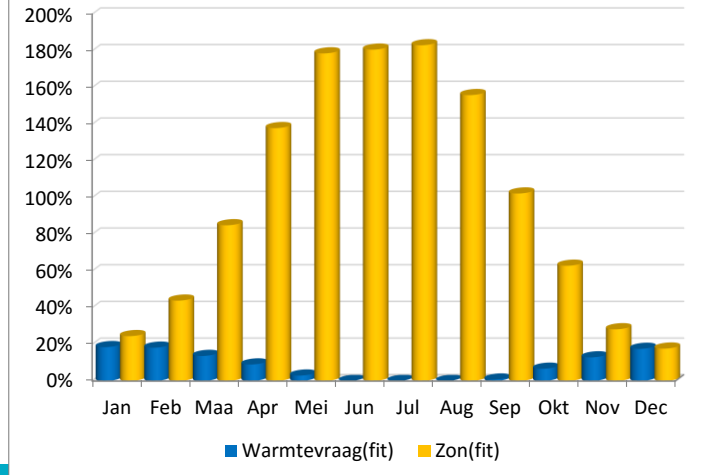
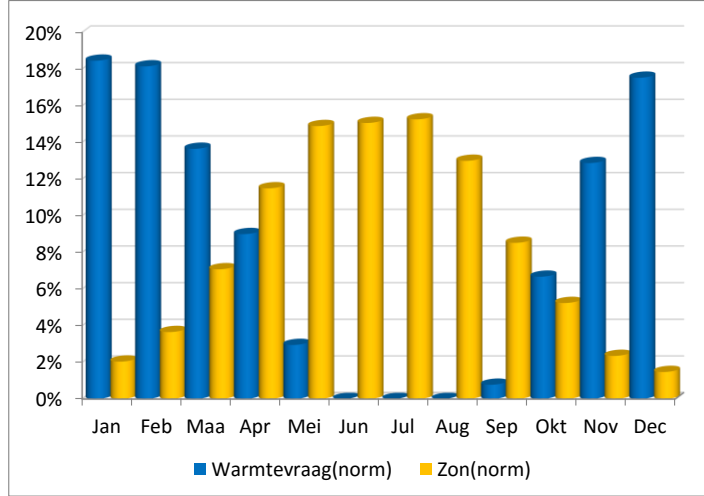
Terug naar vroeger?

In modern nieuw jasje?
Nee, dit is niet wat ik bedoel

Vraag en aanbod van energie

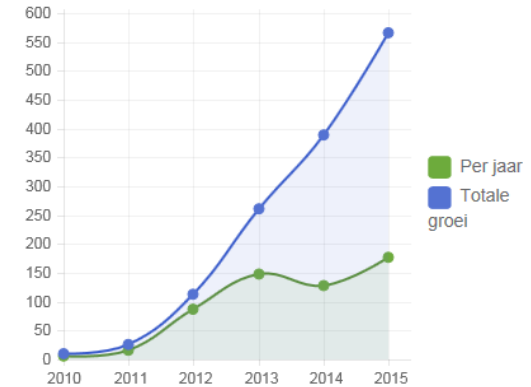
- Warmtevraag versus zonninstraling
(<http://www.klimaatatlas.nl/>)
- Zonder (maand)buffer:
max vraag = min zon
- 12x zoveel opgestelde capaciteit nodig
- 1100% verspilling
- Gebaseerd op gemiddelde
Geen reserve
- Met tapwatervraag en windturbine wordt verhouding gunstiger.
- Tapvraag is op dit moment ca 25%
- Wind is grilliger dan zon.

Zomeroverschot gratis bewaren?

- Binnenkort is er geen ruimte meer in de elektriciteitsvraag
- U kunt in de zomer de elektriciteit niet kwijt.
- Opslag per woning:
  - Huidige warmtevraag per woning: 15.000 kWh/jr (107%)
  - Huidige warmtevraag nieuwbouw: 9.000 kWh/jr (107%)
  - Toekomstige warmtevraag: 2.700 kWh/jr (350%)
- Benodigde buffer: 66% (2.000 kWh, bij geen overcapaciteit)
- Benodigde buffer: 0 % (bij 12x overcapaciteit)

Vermogen Zon in Kilowatt totaal (MW)

150 Tesla-walls

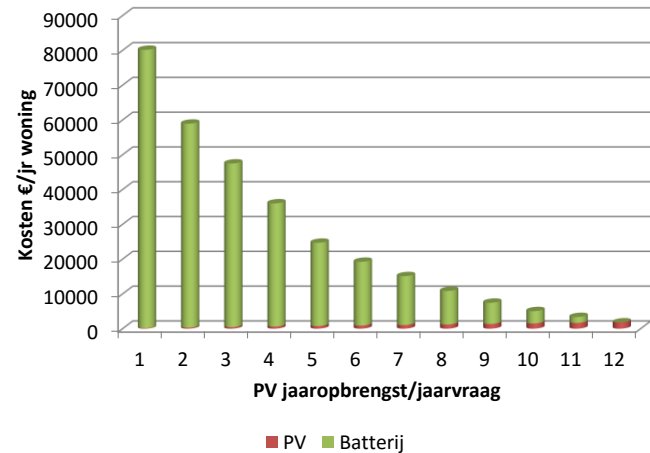
500.000 €

Optimum hangt af van veel factoren

- Prijs batterijen: 40 €/kWh/jr (lood accu 5jr, 0% rente/jr)
=> Investering voor 2.000 kWh: 80.000 €/jr
- Prijs PVpaneel: 1000 €/kW_{peak}, 900 kWh/jr/kW_{peak}, 20jr
=> Investering voor 2.700 kWh: 150 €/jr

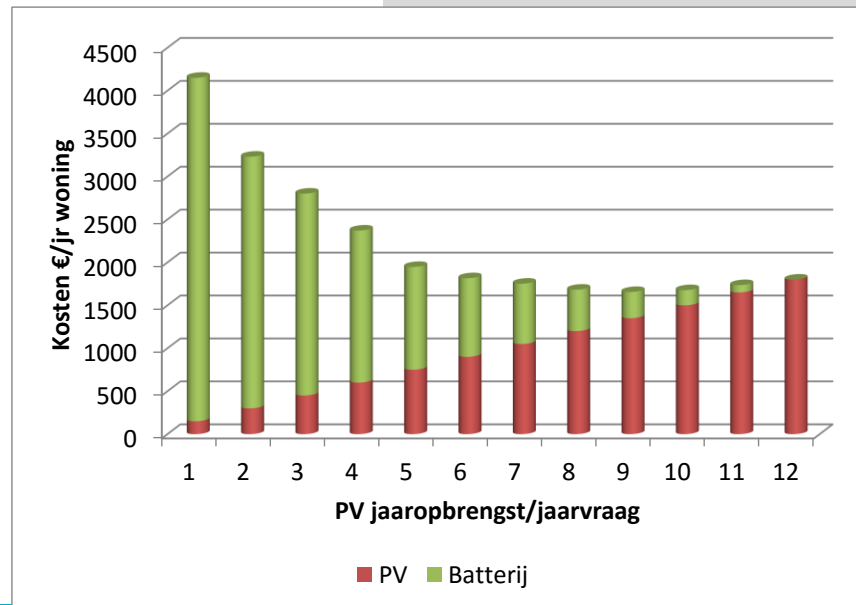
- Levensduur
- Zelfontlading
- Cycluserendement

- Kosten batterijen overheersen!
- Waarde van de huidige saldering?
- Verschil tussen seizoen vs dag buffer is factor 100 in prijs!

Wat als buffering goedkoper kan....

- Bijvoorbeeld een factor 20
- Dan is er een optimum dus een businesscase voor buffering
- Niet realistisch met batterij technologie,
- Maar wel met chemische opslag P2G, H2
- Nb: grootschalige gasopslag: 0,5 €/kWh

Waterstofbuffer. Nadelen

- Dure electrolyser
- Beperkt cyclus rendement (0,55 x 0,55)
- Acceptatie en veiligheid

Waterstofbuffer. Voordelen

- Goedkoper dan batterij
- Compacter dan batterij
- Geen zelfontlading
- Minder milieu belasting (metalen)
- Waterstof ook bruikbaar als brandstof en feedstock
  - Tot ca 10 vol% toevoegen aan aardgas

Waterstofbuffer. Kostenoverzicht

■ Kosten voor 4.000 kWh, 6kWe laad, 3kWe ontlad

☐ Electrolizer	2.000 €/kWe	15 jr	800 €/jr
☐ Extra PV			150 €/jr
☐ Buffer	1.500 € + 7€/kWh _{th}	30 jr	980 €/jr
☐ Compressor	1.000 €	15 jr	70 €/jr
☐ Generator	1.000 €/kW _e	15 jr	200 €/jr
☐ Totaal			2.200 €/jr

12x meer PV kost maar 1.800 €/jr,

Er is dan nog steeds een dagbuffer E nodig

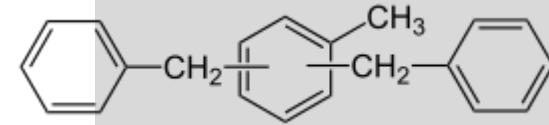
schaalvoordelen van H2 nog niet ingecalculeerd

Waterstof opslag technieken

- Drukvat, 1000 bar
- Cryogeen relatief duur
- Clathrate hydriden relatief volumineus
- Metaal hydriden relatief duur
- Liquid Organic Hydrogen Carriers (LOHC)
- Ammoniak
- Broom verbindingen

Voorbeeld LOHC: Dibenzyltoluene

- Opslag capaciteit: $700 \text{ m}^3_{\text{H}_2}/\text{m}^3_{\text{LOHC}}$
- Opslag capaciteit $2.000 \text{ kWh}_{\text{th}}/\text{m}^3$
- Laden bij $150 \text{ }^\circ\text{C}$ (exotherm)
- Ontladen bij $300 \text{ }^\circ\text{C}$ (endotherm)
- Levensduur: 1.000 cycli (1.000 jaar?)

- Prijs (Marlotherm ®): 3 €/L (?)

- Nodig: $2 \text{ m}^3/\text{woning}$ (excl WKK)

Hydrogenious Technologies GmbH

Dus....

- Niet duurzame opwek, maar betaalbare buffering is de uitdaging
- Met batterijen “de winter door” is onbetaalbaar
- Route via waterstof is ook duur, maar 20x goedkoper
- Veilige waterstof met LOHC is haalbaar
- Zijn we te vroeg?

Dus...

